

FLODNEJONÖGA

- ETT URÅLDRIGT OCH MÄRKLIGT DJUR

Initiativet Besöksmål Vätterbäckar syftar till att lyfta fram Vätterbäckarna och de värden som man kan få uppleva om man besöker dem. Särskilt fokus ligger på att informera om de omfattande fiskevårdsåtgärder som genomförts. Vid åtgärderna kan man på skyltar läsa om vad som gjorts och om eventuella kulturminnen på platsen.

ÖVRIGA INFOBLAD I DENNA SERIE

DE UNIKA VÄTTERBÄCKARNA

- väl värda ett besök

ÖRING

- en värdfull art för Vättern

HARR

- Sveriges sydligaste bestånd

FLODPÄRLMUSSLA

- hotad och mytomspunnen

TABERGSÅN

- en del av Besöksmål Vätterbäckar

HÖKESÅN

- en del av Besöksmål Vätterbäckar

FLER INFOBLAD I DENNA SERIE KOMMER ATT PRODUCERAS LÖPANDE. EXEMPELVIS HJOÅN, HJÄLLÖBÄCKEN OCH SJÖRYDSBÄCKEN, KNIPÅN OCH DUNKEHALLAÅN.

Besöksmål Vätterbäckar startade som ett projekt mellan Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns Museum, Jönköping, Habo och Hjo kommuner, Hökensås sportfiske, Svenska naturskyddsföreningen i Habo, Tabergsåns- och Hjoåns fiskevårdsområdesföreningar samt Bankeryd och Habo sportfiskeklubbar.

Flodnejonögat tillhör den mycket ålderdomliga djurgruppen rundmunnar. Rundmunnar är egentligen inte fiskar utan räknas istället till en klass av vattenlevande ryggradsdjur. Nejonögon tillhör de äldsta av de nu levande ryggradsdjuren på jorden och i Sverige förekommer tre arter; bäcknejonöga, flodnejonöga och havsnejonöga.

Nejonögon kännetecknas av att de har ett skelett som består av brosk. De saknar käkar och är istället utrustade med en cirkelrund sugmun försedd med horn-tänder.

Flodnejonögats mun.
Foto: Henrik Olsson

Flodnejonögat påminner lite om en ål, men är oftast inte tjockare än ett pekfinger. Huvudet är försett med sju gälöppningar på var sida. Översidan är brun, grå eller grön. Buken är vitaktig, ibland med inslag av svarta prickar. Arten kan bli cirka 50 cm lång och väga cirka 70 g. I Vättern blir de dock sällan längre än 25 cm.

Flodnejonöga i lekdräkt (hona) Illustratör: Thommy Gustavsson

BIOLOGI OCH REPRODUKTION

Leken sker under april - juni i vissa Vätterbäckar (se karta på baksidan). Under parningen suger hanen sig fast på honans huvud och kramar henne med hjälp av sin bakkropp tills rommen släpps. Parningen upprepas flera gånger med minutlänga pauser under någon timmes tid. Efter befruktningen singlar äggen ner mellan bottenstenarna och kläcks efter ett par veckor.

Larverna, som även kallas linålar, ligger nedgrävda i botten under 3-5 år, innan de lämnar bäcken för att vandra ut till Vättern. I sjön livnar de sig på maskar, kräftdjur, insekter, rom eller genom att suga sig fast på döda eller levande fiskar som så småningom förtärs. Flodnejonögonen lever ute i Vättern i 2-3 år innan lekvandringen påbörjas och cirkeln sluts.

De flesta lekvandrande individer simmar upp i bäckarna på våren men vissa simmar upp redan under vintern och ligger sedan nedgrävda och väntar på vårens lek. Under denna tid äter dom ingenting. Ungefär en vecka efter leken dör de vuxna flodnejonögonen.

STATUS

Arten missgynnades kraftigt i och med att de större norrlandsälvarna byggdes ut (mellan 1955-1982) då stora arealer lek- och uppväxtområden försvann. Detta medförde en kraftig försvagning av populationen ända fram till slutet av 1980-talet varefter en stabilisering av populationen började göra sig märkbar.

Vättern är en av få sjöar som fortfarande hyser bestånd av flodnejonöga. Länsstyrelsen har därför genomfört provfisken och kartläggningar i samband med leken. Resultaten visar att flodnejonögat är vanligare än man tidigare trott och att de leker i många av Vätterbäckarna. Bedömningen är att Vätterns bestånd av flodnejonöga är stabilt.

Information hämtad från:

www.fiskbasen.se
www.fiv.se
Jansson, H. 1995. Alla tiders fiskar. LT's förlag. AB Boktryck, Helsingborg
Sjölander, E. 1997. Flodnejonöga. Fisk- o Vattenvård i Norrland AB, Fagervik.

Lekbäckar för flodnejonöga

- Ej lek
- Lek
- Sjöar
- Tätorter

